

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПСИХОЛОГІЇ ІМЕНІ Г.С. КОСТЮКА**

**Психологічна складова сучасної навчальної книги:
показники і критерії психологічної експертизи**
навчальна програма для психологів-експертів

Л. О. Шатирко, Л. В. Дзюбко, В. В., Бучма, О. В. Гурова

Київ 2023

УДК 159.9.015 П86

Рекомендовано до друку вченою радою Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України (протокол № 8 від 27 червня 2023 р.)

Рецензенти:

Павлик Н.В. – доктор психологічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу психології праці Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України.

Гнатюк О.В. – кандидат психологічних наук, провідний науковий співробітник лабораторії психодіагностики та науково-психологічної інформації Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України.

Шатирко Л. О., Дзюбко Л. В., Бучма В. В., Гурова О. В. Психологічна складова сучасної навчальної книги: показники і критерії психологічної експертизи: навчальна програма для психологів-експертів / за науковою редакцією академіка НАПН України С. Д. Максименка. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2023. 13 с.

ISBN 978-617-7745-41-8

В програмі розглядаються питання психолого-методичного забезпечення розроблення та аналізу навчальної літератури для Нової української школи, окреслюється сутність навчальних матеріалів в контексті проблеми навчання та розвитку, гуманістичних цінностей педагогічних завдань в освітньому просторі. Конкретизація та практичне опрацювання концептуальних підходів програми представлено в розділах, присвячених психологічним характеристикам різних видів освітніх матеріалів; особливостям психолого-педагогічної експертизи. Програма має за мету поглиблення уявлень про психологічні складові освітніх матеріалів, створення методологічних підґрунть подальшої розробки навчальних курсів. Окреслені в програмі концептуальні основи допоможуть зрозуміти психологічну сутність діяльності учіння, й на підставі даних виявити новий ракурс у вирішенні головної практичної проблеми освіти – всебічного розвитку особистості в освітньому просторі. Програма може бути корисною в організації підготовки психологів-експертів під час здійснення апробації шкільної навчальної книги. Також може бути цікавою психологам-практикам, педагогам, соціальним працівникам.

Номер державної реєстрації наукового дослідження: 0123U100173

ISBN 978-617-7745-41-8

© Шатирко Л. О., Дзюбко Л. В., Бучма В. В., Гурова О. В., 2023

© Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2023

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вивчення дисципліни **“Психологічна складова сучасної навчальної книги: показники і критерії психологічної експертизи”** передбачено завданнями підготовки психологів-експертів та практичних психологів, яка здійснюється в контексті Реформи НУШ. Метою курсу є озброєння фахівців, що працюють з освітніми матеріалами знаннями вікових закономірностей і особливостей психічного розвитку та формування особистості дитини в процесі її навчання, окреслення психологічної складової навчальної книги, оскільки такі знання входять до структури професійної компетентності психолога-експерта та практичного психолога. Основними навчальними та методичними посібниками для вивчення дисципліни є праці, зазначені в списку рекомендованої літератури.

Психологічна експертиза освітніх матеріалів є важливою складовою роботи з навчальними ресурсами, метою цього завдання є прагнення забезпечити відповідність навчальних матеріалів психологічним та педагогічним вимогам. Психологічна складова сучасної учбової книги відіграє важливу роль у процесі навчання та розвитку учнів. Відтак, психологічний аналіз сучасного шкільного підручника передбачає вивчення та оцінку його впливу на психічний розвиток та навчальні можливості учнів. Психологічний аналіз шкільного підручника допомагає встановити, що матеріали, які використовуються в навчальному процесі сприяють розвитку та навчанню учнів та відповідають їхнім психологічним потребам та можливостям.

Для проведення психологічної експертизи освітніх матеріалів залучають фахівців з психології, педагогіки, спеціалістів освіти та інших відповідних галузей. Постає важливе питання забезпечення експертів системою показників та критеріїв, що зорієнтовують у загальному спрямуванні психологічної експертизи та допомагають визначити, наскільки матеріали відповідають вимогам якісної освіти та сприяють розвитку учнів. Потрібна уніфікована, забезпечена нормативними та змістовними матеріалами, інструкціями програма підготовки психологів-експертів до здійснення психологічного аналізу освітніх матеріалів. Експертиза – чутлива, важлива й відповідальна складова відбору, затвердження навчальної літератури, адже від її результатів певною мірою залежать остаточні рішення, які торкаються авторів, педагогів практиків, батьків, адміністраторів системи освіти. Психологи-експерти повинні володіти глибокими знаннями з психології розвитку, педагогіки та психології освіти. Якісний ґрунтовний аналіз та рекомендації можуть значно покращити якість навчальних матеріалів і сприяти психологічному розвитку учнів. Психологи-експерти грають ключову роль у цьому процесі, оцінюючи, наскільки навчальні матеріали відповідають психологічним вимогам і можуть бути рекомендовані до широкого впровадження в освітній процес.

Психологічна та педагогічна науки, практика освіти надають на сьогоднішній день достатньо інформативний перелік психологічний підґрунть, які можуть розглядатись як основа побудови підручника і як орієнтири його психологічного аналізу. Сучасні освітні настанови суспільства в царині навчальної літератури ґрунтуються на уявленнях, відповідно яким важливою складовою учбових матеріалів є аспекти психологічної побудови змісту, форм організації процесу навчання, врахування психологічного впливу на учнів. Психологічні вимоги до освітніх матеріалів окреслюються широким колом важливих питань: необхідності врахування рівня когнітивного, мотиваційного, емоційного розвитку та інтересів учнів конкретного вікового групи, їх індивідуальних відмінностей; навчальні

матеріали мають стимулювати розвиток психологічних процесів учнів, сприяти засвоєнню знань та навичок учіння, розвитку критичного, креативного мислення учнів, стимулювати їх аналітичні навички; підкреслюється необхідність врахування різноманітних культурних та соціальних контекстів, в яких матеріали будуть використовуватися; вони мають відповідати основним цілям та завданням навчання, сучасним науковим стандартам та доведеним педагогічним принципам, містити правильну і актуальну інформацію. Важливо враховувати емоційний аспект навчання та намагатися підтримувати активне ставлення учнів до навчання, сприяти позитивним емоціям, психологічному комфорту та стимулювати мотивацію до навчання; матеріали мають спонукати учнів до активної роботи, сприяти формуванню навичок самостійного навчання, дослідницьких дій, бути адаптованими для учнів з різними освітніми потребами та надавати їм необхідну підтримку. Усі ці аспекти допомагають створити психологічно збалансовану учбову книгу, яка сприяє розвитку учнів та організовує їхнє навчання.

В лабораторії психології навчання імені І. О. Синиці Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України в напрямку вирішення завдання психологічного аналізу шкільного підручника опрацьовано методологію та методика, що дозволяють розкрити й описати, на основі яких психологічних параметрів, з допомогою яких критеріїв можна відслідкувати представленість в матеріалі підручника психологічної складової і її відповідність настановам освітньої концепції суспільства. Сформульовано систему психологічних питань, опрацювання яких, вважаємо, є необхідною складовою підготовки психологів-експертів.

Тематичний план дисципліни

“ Психологічна складова сучасної навчальної книги: показники і критерії психологічної експертизи”

№	Назва змістовного модуля і теми
Змістовий модуль І.	<p>Психологічні аспекти розробки та експертизи освітніх матеріалів.</p> <p>Тема 1. Психологічні характеристики освітніх матеріалів в контексті проблеми навчання та розвитку.</p> <p>Тема 2. Система методологічних орієнтирів побудови психологічно обґрунтованих за змістом та формою подання освітніх матеріалів.</p> <p>Тема 3. Психологічний аналіз сучасної навчальної книги в контексті системно-діяльнісного та компетентнісного підходів, окреслених в Державних стандартах освіти.</p>

Змістовий модуль II.	<p>Мета, та завдання психологічного аналізу освітніх матеріалів.</p> <p>Тема 1. Предмет психологічної експертизи підручників та інших об'єктів грифування.</p> <p>Тема 2. Діяльність учіння та компетентність «уміння вчитися» як основа конкретизації психологічних вимог до розроблення та експертизи освітніх матеріалів.</p> <p>Тема 3 Психологічна структура діяльності учіння: основні компоненти структури.</p>
Змістовий модуль III.	<p>Завдання та алгоритм здійснення психологічної експертизи навчальної книги</p> <p>Тема 1. Параметри та критерії психологічного аналізу освітніх матеріалів.</p> <p>Тема 2. Методичні прийоми визначення повноти відображення психологічного складника в конкретному освітньому матеріалі.</p> <p>Тема 3. Практика здійснення психологічного аналізу навчальної книги та підготовка експертного висновку.</p>
Разом годин: 30	

Зміст дисципліни

“ Психологічна складова сучасної навчальної книги: показники і критерії психологічної експертизи”

Змістовий модуль I.

Психологічні аспекти розробки та експертизи освітніх матеріалів.

Тема 1. Психологічні характеристики освітніх матеріалів в контексті проблеми навчання та розвитку.

Освітні матеріали - не лише джерело інформації, але й *чинник психічного розвитку*, відображають, поряд із предметним знанням, основні закономірності психічного розвитку особистості в процесі навчання. Підручник, як носій змісту освіти, один із ключових засобів досягнення результатів навчання. Особистість як мета, об'єкт та суб'єкт освітнього процесу. Розвивальні можливості освітніх матеріалів. Урахування в освітніх матеріалах

психологічних особливостей учнів, для навчання яких він призначений. Психологічні механізми та етапи формування особистості. Психологічна складова та необхідність її врахування в освітньому процесі. Вікові аспекти навчання та індивідуальний підхід. Психологічні особливості соціальної ситуації розвитку дитини. Сенситивні періоди психічного розвитку, провідна діяльність вікового періоду, психічні новоутворення віку. Особливості психічного розвитку особистості в процесі початкового навчання. Забезпечення освітнього процесу в умовах війни засобами навчальної книги.

Тема 2. Система методологічних орієнтирів побудови психологічно обґрунтованих за змістом та формою подання освітніх матеріалів.

Психологічні характеристики підручника в координатах психічного розвитку учня і психологічних підґрунтях організації процесу навчання. Оволодіння діяльністю учіння в процесі навчання. Розвиток психічних новоутворень, що забезпечують здійснення діяльності учіння, ведуть до авторської присутності суб'єкта в учінні. Осмислення процесу психічного розвитку молодшого школяра в процесі навчання через становлення його суб'єктних характеристик. Роль підручника в організації освітнього процесу. Збереження та розвиток засобами підручника провідних видів діяльності дітей старшого дошкільного віку. Підручник. як засіб формування вміння вчитися протягом всього життя.

Тема 3. Психологічний аналіз сучасної навчальної книги в контексті системно-діяльнісного та компетентнісного підходів, окреслених в Державних стандартах освіти.

Сутність системно-діяльнісного підходу в навчанні. Парадигма діяльності учіння. Методологічні настанови діяльності НУШ окреслені в Державному стандарті початкової освіти та Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти. Компетентнісна парадигма як стратегія підвищення якості загальної середньої освіти. Парадигма діяльності учіння, психологічна структура діяльності, компетенція уміння вчитися, як основа психологічного аналізу.

Змістовий модуль II.

Тема 1. Предмет психологічної експертизи підручників та інших об'єктів грифування.

Осмислення психологічної складової підручника. Мета психологічного аналізу підручника, її визначення в контексті освітньої концепції суспільства. Запити практики на окреслення системи психологічних орієнтирів побудови психологічно обґрунтованого підручника. Які психологічні вимоги, критерії є суттєвим для розуміння психологічної

складової підручника. Предмет психологічного аналізу підручника - встановлення ступеню реалізованості в підручнику психологічної складової компетентності «уміння вчитися».

Тема 2. Діяльність учіння та компетентність «уміння вчитися» як основа конкретизації психологічних вимог до розроблення та експертизи освітніх матеріалів.

Психологічна сутність діяльності учіння. Провідний вид діяльності, на основі якої розвиваються основні психічні новоутворення молодшого шкільного віку. Діяльність учіння зумовлює актуальний розвиток особистості. Теоретичне мислення, рефлексія, внутрішній план дії, як основні психічні новоутворення молодших школярів. Формування здатності учня до самоаналізу діяльності учіння та поведінки. Ключові компетентності, визначені у Державних стандартах освіти, роль системоутворювальної психологічної компетентності. Зміст компетентності «уміння вчитись». **Уміння вчитися** – цілісне індивідуальне психічне утворення. Складники «уміння вчитись», проблема їх сформованості. Інтеграція психолого-особистісні характеристик учня зі змістовою й процесуальною основою учіння. Цілеспрямоване спеціальне формування кожного складника «уміння вчитись». Характеристики розвиненої діяльності учіння.

Тема 3 Психологічна структура діяльності учіння: основні компоненти структури.

Зміст поняття психологічна структура діяльності. Психологічні діяльнісні характеристики та психічні новоутворення, що лежать в основі розвитку особистості в процесі навчання. Реалізація діяльнісного підходу у змісті підручника. Основні компоненти структури діяльності учіння: ціннісно-мотиваційний компонент, компонент навчальної дії, контрольню-оцінювальний компонент. Психологічні параметри, які розкривають зміст ключової компетентності «уміння вчитися».

Змістовий модуль III.

Завдання та алгоритм здійснення психологічної експертизи навчальної книги

Тема 1. Параметри та критерії психологічного аналізу освітніх матеріалів.

Психологічні параметри, які представляють певний аспект психологічної структури діяльності і проявляються на рівні компетентності «Уміння вчитися». Психологічні параметри, які розкривають зміст ключової компетентності «уміння вчитися».

Ціннісно-мотиваційний компонент. Параметри ціннісно-мотиваційного компонента: мета діяльності; засоби досягнення мети; теоретико-пізнавальний

інтерес; пізнавальні мотиви; мотиви внутрішні; мотиви зовнішні; потреба в самоствердженні; потреба в самореалізації.

Компонент навчальних дій. Параметри компонента навчальних дій: дії, як засоби вирішення учбової задачі; планування; прогнозування; навчальні дії за зразком, за алгоритмом, за різним рівнем складності, за об'єктом спостереження; дослідницькі дії; пошукові дії; самостійна робота; учіннева взаємодія (робота в парі, в малій групі, в класі).

Контрольно-оцінювальний компонент. Параметри контрольно-оцінювального компонента: контроль; засоби контролю; самоконтроль; засоби самоконтролю; оцінка (прогностична, проміжна, підсумкова); засоби оцінки (критерії, способи); самооцінка; засоби самооцінки; рефлексія.

Тема 2. Методичні прийоми визначення повноти відображення психологічного складника в конкретному освітньому матеріалі.

Проблема визначення відповідності навчальних матеріалів психологічним та педагогічним вимогам. Розкриття повноти відображення психологічного складника в освітніх матеріалах. Елементи освітніх матеріалах, використання яких є критерієм представленості певного параметра психологічного аналізу. Зміст і співвідношення понять параметри і критерії психологічного аналізу. Алгоритм визначення на практиці ступеню відображення певних конкретних елементів психологічного складника в освітніх матеріалах.

Тема 3. Практика здійснення психологічного аналізу навчальної книги та підготовка експертного висновку.

Проведення на прикладах конкретних підручників психологічного аналізу, відслідковування повноти відображення психологічного складника базових компетентностей і закономірностей психічного розвитку в конкретному зразку освітнього матеріалу. Способи та зразки представлення результатів психологічного аналізу з допомогою якісних та кількісних показників. Практика оформлення результатів психологічного аналізу та підготовки експертного висновку. Етичні проблеми підготовки експертного висновку. Зразки подання експертного висновку.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Теми контрольних робіт

1. Сучасний стан і завдання психологічного супроводу підручникотворення.
2. Психолого-педагогічні умови розвитку активності школярів у різних видах діяльності.
3. Проблема психологічного аналізу освітніх матеріалів.
4. Психологічні основи побудови сучасних освітніх матеріалів.
5. Самооцінка особистості та її розвиток засобами навчальної книги.
6. Діяльність учіння як фактор розумового розвитку та формування особистості школяра.
7. Психологічна характеристика діяльності учіння молодшого школяра.
8. Порівняльна характеристика різних методичних прийомів психологічного аналізу.
9. Психологічні проблеми розвитку учнів в процесі навчання.
10. Психологічні умови формування вміння вчитися.
11. Психологічні основи формування суб'єктних характеристик в процесі учіння.
12. Особливості розвитку психічних новоутворень і діяльність учіння.
13. Критерії здійснення психологічного аналізу.
14. Етичні проблеми підготовки експертного висновку.

Питання для самоконтролю

1. Предмет і завдання психологічного аналізу освітніх матеріалів.
2. Характеристика методів психологічного аналізу.
3. Зміст і співвідношення понять параметри і критерії психологічного аналізу.
4. Які психологічні вимоги, критерії є суттєвим для розуміння психологічної складової підручника.
5. Основні поняття психологічного аналізу освітніх матеріалів.
6. Фактори, які впливають на розвиток психічних новоутворень в молодшому шкільному віці.
7. Особливості системно-діяльнісного підходу.
8. Особливості компетентнісного підходу.
9. Ключові компетентності, їх становлення в процесі навчання.
10. Основні компоненти структури діяльності учіння:
11. Зміст контрольної-оцінювальної компоненти діяльності учіння.
12. Учіння як процес, його психологічні характеристики.
13. Параметри, що відображають певний компонент психологічної складової структури діяльності учіння.
14. Критерії розкриття повноти відображення психологічного складника в освітніх матеріалах.
15. Основні компоненти учіння.
16. Поняття про рівень актуального розвитку та зону найближчого розвитку.
17. Психічний розвиток учнів в умовах застосування технічних засобів навчання.

18. Загальна характеристика цілей і завдань психологічної експертизи освітніх матеріалів.
19. Психологічні основи гуманізації освітнього процесу.
20. Поняття про особистісно зорієнтоване навчання.
21. Специфіка компетентнісного підходу.
22. Основні компоненти психологічної структури діяльності учіння.
23. Психологічні вимоги до освітніх матеріалів.
24. Психологічні проблеми здійснення експертизи освітніх матеріалів.
25. Якою мірою уміння вчитися і здатність до організації власної самостійної діяльності учіння формуються засобами освітніх матеріалів?
26. Які психологічні параметри розкривають зміст ключової компетентності «уміння вчитися»?
27. Особливості формування самосвідомості юнаків і дівчат.
28. Психологічні умови формування здатності учня до самоаналізу діяльності учіння та поведінки.
29. Показники розвитку учня як суб'єкта діяльності.
30. Вікові особливості сформованості усіх складників структури уміння вчитись.

Рекомендована література:

1. ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ базової і повної загальної середньої освіти; <https://ips.ligazakon.net/document/KP040024?an=926>
2. ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ початкової освіти. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. No 87 URL: <https://sch15.edu.vn.ua/wp-content/uploads/2019/09/2.Новий-ДЕРЖСТАНДАРТ-початкової-школи.pdf> URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/
3. Дзюбка Л. В. Здійснення психологічного аналізу підручника як складова професійного зростання вчителів НУШ. *Профорієнтація: стан і перспективи розвитку: збірник матеріалів XIII Всеукраїнських психолого-педагогічних читань, присвячених пам'яті доктора педагогічних наук, професора Федоришина Бориса Олексійовича (Київ, 15 травня 2023 року)*. Київ, 2023. С.21-23. URL: <http://ipood.com.ua/e-library/programi-i-zbirniki-materialiv/proforntacya-stan--perspektivi-rozvitku-zbirnik-2023/>
4. Дзюбка Л., Шатирко Л., Бучма В. Психологічні ресурси навчальної книги в організації освітнього процесу під час війни. *Ukraine: a year of indomitability. Effective practices of psychological assistance in war conditions. International research & training conference*. (Lublin, Poland – Kyiv, Ukraine 4 March, 2023), Lublin, 2023. 144с. С.104-108. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735203>
5. Дзюбка Л.В., Шатирко Л.О. Проблеми психологічного аналізу інноваційних проєктів та навчальних матеріалів в системі шкільної освіти в контексті реалізації положень нової української школи. *Формування позитивної громадської думки щодо освітніх інновацій: підсумки IV етапу експерименту* : матеріали круглого столу (м. Київ, 13 червня 2019 р.). *Вісник психології і педагогіки*. Випуск 24. 2019. [Електронний ресурс]. URL http://www.psyh.kiev.ua/Збірник_наук._праць._-_Випуск_24

6. Дзюбко, Л.В. Безпечність переходу до основної освітньої ланки: як це враховано у концепції нової української школи. *Психологічні виміри особистісної взаємодії суб'єктів освітнього простору в контексті гуманістичної парадигми* : матеріали всеукраїнської конференції з міжнародною участю (31 травня 2018 року, Київ). Київ, 2018. С. 74-83. ISSN 978-617-571-157-6 URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/712194>
7. Експертні висновки на проекти підручників, поданих на конкурсний відбір проектів підручників для 2 класу. Інститут модернізації змісту освіти. URL: [Експертні висновки на проекти підручників, поданих на конкурсний відбір проектів підручників для 2 класу – Інститут модернізації змісту освіти \(imzo.gov.ua\)](https://imzo.gov.ua)
8. Інструктивно-методичні матеріали для проведення експертами експертиз електронних версій проектів підручників. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/prozatverdzhennya-instruktivno-metodichnih-materialiv-dlya-provedennya-ekspertami-ekspertiz-elektronnih-versij-proektiv-pidruchnikiv>
9. Кодлюк Я. П. Теорія і практика підручникотворення в початковій освіті: підруч. для магістрантів та студ. пед. ф-тів. Київ: інформаційно-аналітична агенція «Наш час», 2006. 368 с.
10. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. К.: Радянська школа, 1989.- 608 с.
11. Методичні рекомендації щодо викладання в початковій школі у 2019/2020 навчальному році. Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 01.07.2019 р. № 1/11-5966 URL: <https://osvitoria.media/metodychni-rekomendatsiyi-shhodo-vykladannya-v-pochatkovij-shkoli-u-2019-2020-navchalnomu-rotsi/>
12. Освітній простір в контексті гуманістичної парадигми: психологічні пріоритети сучасності: збірник наукових праць / за ред. С.Д. Максименка. – Київ: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2020. 233 с. URL: <https://fdotadotr.wordpress.com> ISBN 978-1-77192-432-0 (Canada) URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/725180>
13. Освітній простір в контексті гуманістичної парадигми: психологічні пріоритети сучасності : збірник наукових праць / за ред. С.Д. Максименка. – Київ: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2020. 233 с. URL: <https://fdotadotr.wordpress.com> ISBN 978-1-77192-432-0 (Canada) URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/725180>
14. Підручник. Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Підручник>
15. Психологічні виміри особистісної взаємодії суб'єктів освітнього простору в контексті гуманістичної парадигми: монографія [Колектив авторів] / за ред. С.Д. Максименка. К.: Видавничий Дім «Слово», 2020. 220 с. ISBN 978-966-194-322-2. URI: Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/723176>
16. Психологічні технології взаємодії суб'єктів освітнього простору: методичні рекомендації / [Колектив авторів] за ред. С.Д. Максименка. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2020. – 48 с. ISBN 978-966-194-000-0. - URI: Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/723087>

17. Савченко О. Я. Уміння вчитися як ключова компетентність загальної середньої освіти. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О.В. Овчарук. – К.: “К.І.С.”. 2004. – 112 с.
18. Сучасні психологічні вимоги до підручника для Нової української школи. *Підсумковий документ круглого столу* (26 серпня 2021 року). Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, м. Київ, Україна. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/728850>
19. Сучасні психологічні вимоги до підручника для Нової української школи : *збірник матеріалів наукових доповідей круглого столу* (м. Київ, 26 серпня 2021 року) / за ред. С.Д. Максименка. Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2021. 140 с. ISBN 978-617-7745-07-4 URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/727406>
20. Сучасні психологічні вимоги до підручника для Нової української школи : *збірник тез наукових доповідей Круглого столу*, присвяченого 75-річчю створення Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України (Київ, 24 листопада 2020 року) / за ред. С. Д. Максименка. Київ: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2020. 119 с. URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/722535>
21. Сучасні психологічні вимоги до підручника для Нової української школи : *збірник матеріалів наукових доповідей круглого столу* (м. Київ, 23 січня 2023 року). Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2023. 134 с.
22. Теоретичні основи та практика психологічного аналізу навчальної книги для «Нової української школи». Навчальний вебінар. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=5zFykGY18Ac>
23. Шатирко Л. О. Ключові аспекти осмислення в парадигмі генетичної психології особливостей взаємодії суб'єктів освітнього простору. *Психологічні виміри особистісної взаємодії суб'єктів освітнього простору в контексті гуманістичної парадигми: збірник матеріалів наукових доповідей VI Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Київ, 23 жовтня 2023 року). Київ, 2023. С. 145-151. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/737715>
24. Шатирко Л. О. Психологічний аналіз сучасних навчальних матеріалів: практичні питання підготовки психологів-експертів. *Актуальні проблеми психології навчання в сучасній соціокультурній ситуації* : збірник тез круглого столу, присвяченого творчій спадщині І. О. Синиці (м. Київ, 30 жовтня 2023 року). Київ, 2023. С. 78-80 URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/737780>
25. Шатирко Л. О., Дзюбка Л. В., Бучма В. В. Психолого-методичне забезпечення психологічної складової навчальної літератури для Нової Української школи. *Українська психологія. XXI століття. Початок. (Дні української психології в Берліні): матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю 27-28 квітня 2023 р. : Зб. матеріалів // За ред. В.Г.Панка*. Київ, 2023. С. 326-330. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735416> URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735227> DOI: <http://doi.org/10.33120/UPS21Proceedings-2023>

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Психологічна складова сучасної навчальної книги: показники і критерії психологічної експертизи”.....	3
Зміст дисципліни “Психологічна складова сучасної навчальної книги: показники і критерії психологічної експертизи.....	5
Теми контрольних робіт.....	8
Питання для самоконтролю.....	8
Список рекомендованої літератури.....	10
Зміст	13
Відомості про авторів.....	14

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Шатирко Лариса Олексіївна – старший науковий співробітник лабораторії психології навчання імені І. О. Синиці, Почесний доктор психологічних наук Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України.

Дзюбо Людмила Віталіївна – кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник лабораторії психології навчання імені І.О. Синиці Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України.

Бучма Вікторія Володимирівна – старший науковий співробітник лабораторії психології навчання імені І.О. Синиці Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України.

Гурова Ольга Вадимівна – молодший науковий співробітник лабораторії психології навчання імені І.О. Синиці Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України.

Виробничо-практичне видання

**Психологічна складова сучасної навчальної книги:
показники і критерії психологічної експертизи**

навчальна програма для психологів-експертів

Л. О. Шатирко, Л. В. Дзюбко, В. В., Бучма, О. В. Гурова

Авторська редакція

Ум. друк. арк. 0,5

Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України

01033, м. Київ, вул. Паньківська, 2;

тел./факс: (044) 288-33-20

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів
і розповсюджувачів видавничої продукції

№ 6418 від 03.10.2018 р.